

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 2

STUDIO PAINTING 2

ABSTRAKTNÍ KRESBA

ABSTRACT DRAWING

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

BÁRA NOVÁKOVÁ

doc. MgA. LUDĚK RATHOUSKÝ

BRNO 2021

OBSAH:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 5 – 7
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 8 – 12

TEXTOVÁ ČÁST

ÚVOD/CESTA K TÉMATU

Moji bakalářskou práci tvoří série velkoformátových kreseb, nakreslených uhlem na papíře. Motivem kreseb jsou výjevy a scenérie, podléhající různým podobám proměn. Na kresbách používám vizualitu a tvarosloví, vypořádané z reálné skutečnosti a přisuzuji je významově nerozpoznatelným objektům a místům. Kresby se pohybují na hraně reálného a abstraktního vidění. Považuji za důležité, napsat na úvod něco o tom, jakým způsobem jsem pracovala předchozí roky a co mě dovedlo k tomuto způsobu práce.

V prvním ročníku jsem pracovala na malířských zátiších. Později jsem v nich začala spatřovat jen záminku/záštitu, pod kterou můžu malovat. A tato „zástěrka“ se stala nevyhovující. Moje pozornost se přesunula od předmětu, na který koukám, k samotnému procesu malby. Potřebovala jsem mít s malbou užší kontakt a pozorovaný předmět mi překážel. Odstranění zátiší a přechod k úplnému abstraktnímu vyjádření mi umožnili vnímat malbu jako svůj vlastní odraz. Na obraze se mohlo dít cokoli, co jsem v tu chvíli byla já sama. Proces malby a kresby jsem začala brát jako osobní životní rituál, který mi poskytuje bohaté zážitky. Přesto všechno jsem ale cítila, že jsem pozorovatel a vidění je pro mě důležité. I když jsem malovala abstraktně, vždy jsem chtěla mít v obraze nějakého „svědka“ – „věc“, která by naznačovala, že se ta malba děje tady, tedy, že se týká našeho, reálného, viděného světa. Konkrétní forma jednotlivých předmětů mi ale nedostačovala a chtěla jsem spíše zobrazit, co se skrývá za ní, co obsahuje. Koukat a zároveň zobrazovat, co je pro mě předmět doopravdy, jaký s ním navazují kontakt. Zobrazovat předmět tak, aby byl na první pohled patrný, ale malovat jej způsobem, který odpovídá mému prožívání v dané situaci, se pro mě stalo stěžejním tématem ve třetím ročníku. Právě tato možnost proměny předmětu stála na začátku uvažování o bakalářské práci.

OBSAH/TÉMA

AB ORIGINE

Bakalářská práce má imaginativní charakter a pracuje převážně s abstraktním tvaroslovím. I když jsou ale kresby abstraktní, cíleně v nich pracuji s prostorovostí a světelnou modelací objektů, jako u skutečných věcí. Objekty jsou usazené v krajinách nebo zejí v prostoru a jsou nositeli dějů, jako je kontemplace, organický pohyb, přeměna, tavení, proudění, dělení atp. Svým způsobem práce ilustrují procesy, během nichž věci nabývají na své podobě. Kresby mají v divákovi vzbuzovat pocit, že se dívá na něco skutečného, co ale nedokáže jasně zařadit, a co se chová jinak, než jak má on sám vypořádané. Skutečné plastické věci, které se chovají jinak, než jsme zvyklí, mohou být pro člověka znepokojivé a budit v něm strach. V daleko větší míře než věci, které jsou „placaté“ a očividně pouze nakreslené, bez ambice budit iluzi prostoru a hmoty. Takové věci se mohou přirozeně chovat úplně jakkoli a nijak nás to nepřekvapí, protože je přisuzujeme fantazii, která není skutečná.

Způsob práce s abstraktním vyjadřováním se vždy odvíjí od motivu konkrétní kresby. Pokud si to motiv žádá, je způsob práce expresivnější, pokud se jedná o kresbu, která má představovat klidné prostředí, kde transformace v obraze má působit jako předzvěst nějaké větší proměny, je abstrakce kontemplativnější a soustředěnější.

Ústředním motivem je proměna, její možnosti, podoby a způsoby. Na kresbách je viditelný neustálý pohyb a transformace, živá hmota, vládnoucí silou, která je vlastní přírodním živlům. Proměnu vnímám jako nevyhnutelný jev, kterému nic neunikne. V kresbách je důležité, že se skládají z mnoha dějů, segmentů a čar. Odkazují tak na velké množství a škálu prvků, jež jsou k proměně nutné.

Moje práce je odvozena z niterního prožívání každodennosti i přítomného okamžiku u kresby. Začátek kresby je přímým odrazem toho, co se děje, když na ní začínám pracovat. Vizualizuji nehmotné věci, jakými je třeba určitý stav událostí, emoční i myšlenkové procesy. Dávám podobu skrytým dějům, které vnímám za reálnými věcmi. Vytvářím obrazy, které mohou připomínat vnitřní krajinu. Představy, které se v kresbách zrcadlí, souvisí s intuitivním a pocitovým uchopováním nevědomí, bezčasí a dalších pro člověka těžko proniknutelných míst, které zaměstnávají naši fantazii. Fascinace jimi spočívá právě v jejich nepředstavitelnosti.

Potřeba vytvořit prostřednictvím obrazu novou skutečnost (stvoření) a přetvářet u toho určitý tvar a hmotu (barvy na plátně v případě malby, nebo uhlí na papíře v případě kresby), se mi spojilo s počínáním kovářů a alchymistů, tak jak o něm píše rumunský religionista Mircea Eliade.^[1] Dalším tématem tohoto známého autora, které je pro mě důležité, je téma kosmogonických mýtů, tedy mýtů o vzniku a počátku světa. Tyto mýty mají za úkol blíže popsat lidem, jak byl stvořen vesmír, země, a život na zemi. Poskytovaly lidem příběhy, nesoucí hodnoty a také návody, podle kterých jednali a žili. Podle Eliadeho vytváří mýtus jakousi nadpozemskou šablonu, podle které se mělo odehrávat všechno dění na zemi. Věci a vzorce chování, které byly kdysi popsány, tak jak se stali na počátku, měli lidi, skrz přítomné věci a situace, neustále navracet do oněch časů.^[2]

Napadla mě tedy myšlenka, že to, co cítím za věcmi, a to co považuji za navázání kontaktu s věcmi, je jen jakási ukázka toho, jak mohly věci vypadat před jejich vznikem. Jaké asi byly věci, než dostaly svoji nynější pozorovatelnou podobu, tvar, materiál a hmotu, jaká byla jejich podstata a jejich předobraz na samém počátku? Tyto a podobné úvahy se pro mě staly důležitou živnou půdou pro rozvíjení tématu. Pomáhají objasnit práci a obohacovat ji novými možnostmi čtení a výkladu.

^[1] ELIADE, Mircea. *Kováři a alchymisté*. Praha: Argo, 2000. Capricorn (Argo).

^[2] ELIADE, Mircea. *Mýtus o věčném návratu: archetypy a opakování*. Třetí vydání. Přeložil Eva STREBINGEROVÁ. Praha: OIKOYMENH, 2019. Knihovna novověké tradice a současnosti.

FORMA A ADJUSTACE

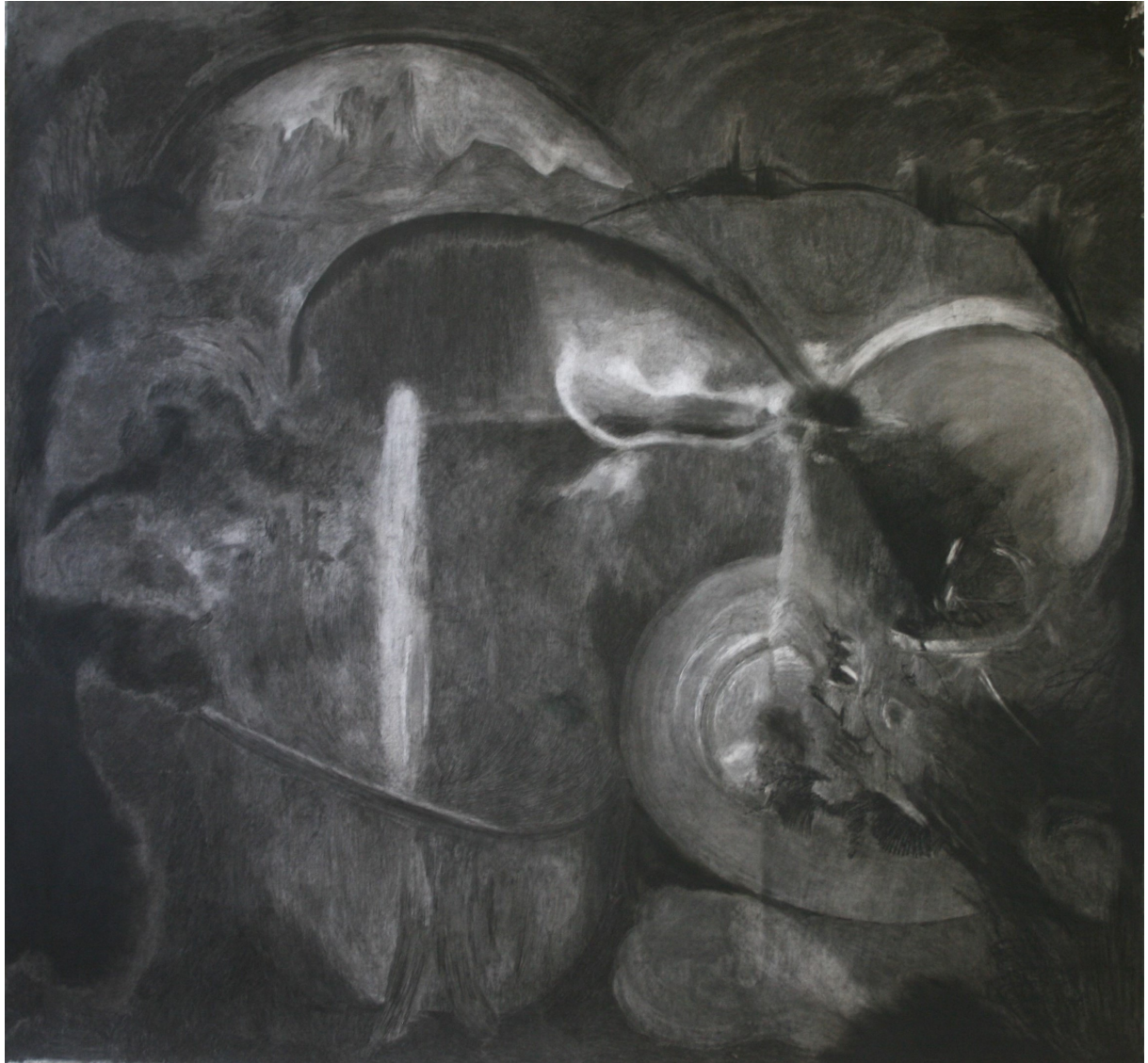
Formálně se bakalářská práce skládá ze dvou velkých a tří středních formátů. O rozměrech: 2,7 m × 4 m; 2,5 m × 2,7 m; 2,4 × 2 m; 2,4 × 2 m; 1,8 m × 2,2 m. Kresby jsou vyvedeny přírodním uhlím na papíře. Jako podklad pro kresbu jsem zvolila papírové foto pozadí. Gramáž papíru byla snad jediným omezujícím prvkem při práci, protože mi povrch nedovolil nanést na jedno místo více pigmentu.

Velké formáty jsem zvolila proto, že mi napomáhají vzbudit v divákovi dojem důležitosti, závažnosti nebo dokonce tajemna. Jsou schopny nasimulovat dojem, že se díváme do otevřené krajiny, nebo že se skutečně nacházíme ve scéně, kterou kresba zachycuje. U velkých formátů mi vyhovuje také množství prostoru, který musím zaplnit a fyzická práce, kterou k tomu musím vynaložit. Ta umocňuje intenzitu kontaktu s kreslením, na kterém mi záleží. Redukovaná černobílá barevnost a škály šedi mají divákovi navodit pocit tajemnosti. Může evokovat sestup do podzemí, kde není dostatek světla pro rozlišení barev a ten zase odkazuje na sestup do nevědomí a neprobádaných hlubin člověka. Pro vytvoření syté tmy si pomáhám umělým uhlím nebo černým pastelem.

Samotná kresebná technika mi pomáhá blíže specifikovat a ujasnit si, co chci na obraze mít. Uhlí mě symbolicky spojuje s tématem proměny, protože sám musel projít procesem zuhelnatění, tedy hlubokou materiálovou a strukturální změnou. Papír, po kterém kreslím, je zase rozemleté a slisované dřevo. I když je uhlí kresebnou technikou, zacházím s ním malířským způsobem. Pracuji v plochách a roztírám nanesený pigment rukama po papíru. Hlavně v místech, kde se projevují více reálné a plasticky modelované tvary používám plochy a plošná vyjádření. Tam, kde se kresba blíží abstrakci, je způsob práce spíše kresebný. Dalo by se říct, že každá kresba má svůj vlastní osobní obsah, atmosféru a míru, již se blíží skutečnosti nebo abstrakci.

V minulosti jsem se řešením adjustace velkoformátových kreseb příliš nezabývala. Jednoduše jsem svoje kresby přibila nebo přisponkovala ke zdi. V případě bakalářské práce jsem se ovšem rozhodla, že do kreseb nechci nějak zasahovat. Pro adjustaci jsem si nechala zhotovit jednoduché dřevěné rámy, které pověším na zeď. V nich budou viset kresby zavěšené za poutka z knihařského plátna. Od tohoto způsobu instalace si slibuji především to, že kresby ušetří nežádoucích zásahů.

OBRAZOVÁ ČÁST

bez názvu, duben 2021, uhel na papíře, 2,5 × 2,7 m

Rozklad, květen 2021, uhel na papíře, 2,7 × 4 m

Splývání, květen 2021, uhel na papíře, 2,4 × 2 m

Zvrat, květen 2021, uhel na papíře, 2,4 × 2 m

fotografie kresby z průběhu práce – květen 2021, uhel na papíře, 1,8 × 2,2 m